

ОКСАНА ЦИГАНОК

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ДО
УКРАЇНОЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ**

ОКСАНА ЦИГАНОК

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ДО
УКРАЇНОЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ**

Монографія

Умань – 2017

УДК[371.134+39(477)](043.3)

Ц 94

*Рекомендовано вченою радою
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 31 жовтня 2017 року)*

Науковий редактор:

Сивачук Н. П. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, українознавства та методики їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рецензенти:

Семенов О. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Вовк М. П. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Кузь В. Г. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Циганок Оксана

Ц 94 Підготовка майбутнього вчителя-філолога до українознавчої роботи в школі : моногр / О. О. Циганок. – Умань :
Видавець «Сочінський М. М.», 2017. – 280 с.

ISBN 978-966-304-239-8

У монографії здійснено теоретичне узагальнення і обґрунтовано новий підхід до проблеми підготовки вчителів-філологів до українознавчої роботи в школі. Доведено актуальність теми, проаналізовано стан її розробки. Визначено сутність понять «українознавча робота в школі», «готовність до українознавчої роботи в школі», осмислено зв'язки понять «українознавство» і «народознавство» як родового і видового, визначено зміст, структуру та місце українознавства у процесі підготовки майбутнього вчителя-філолога.

Уточнено компоненти, критерії, показники та охарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх учителів-філологів до українознавчої роботи.

Розроблено модель підготовки вчителів-філологів до українознавчої роботи в школі. Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови підготовки вчителів-філологів до українознавчої роботи в школі та представлено результати дослідно-експериментальної роботи.

Для науковців, педагогів-практиків, студентів, магістрантів, аспірантів, керівників освіти.

УДК[371.134+39(477)](043.3)

ISBN 978-966-304-239-8

© Циганок О. О., 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....5

РОЗДІЛ 1. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ДО УКРАЇНОЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА

ПРОБЛЕМАError! Bookmark not defined.

1.1. Дослідження проблеми підготовки майбутнього вчителя-філолога до українознавчої роботи в школіError! Bookmark not defined.

1.2. Сутність ключових понять дослідження підготовки майбутніх учителів до українознавчої роботи в школіError! Bookmark not defined.

1.3. Аналіз стану та змісту підготовки майбутніх учителів-філологів у практиці роботи вищих навчальних закладів.....Error! Bookmark not defined.

Висновки розділу 1.....Error! Bookmark not defined.

РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ДО УКРАЇНОЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІError! Book

2.1. Структурний аналіз підготовки майбутніх учителів-філологів до українознавчої роботи в школіError! Bookmark not defined.

2.2. Організація дослідження та методика виконання констатувального експериментуError! Bookmark not defined.

Висновки до розділу 2.....Error! Bookmark not defined.

РОЗДІЛ 3.....Error! Bookmark not defined.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО УКРАЇНОЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІError! B

3.1. Модель підготовки майбутнього вчителя-філолога до українознавчої роботи в школіError! Bookmark not defined.

3.2. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя-філолога до українознавчої роботи в школіError! Bookmark not defined.

3.3. Реалізація моделі підготовки майбутнього вчителя-філолога до українознавчої роботи в школіError! Bookmark not defined.

3.4. Статистична перевірка результатів експериментального дослідженняError! Book

Висновки до розділу 3.....Error! Bookmark not defined.

ПІСЛЯМОВАError! Bookmark not defined.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛError! Bookmark not defined.

ДОДАТКИ.....Error! Bookmark not defined.

ПЕРЕДМОВА

Особливої актуальності в умовах сьогодення, позначених суперечностями глобалізаційних і націєтворчих процесів, набуває питання збереження і розвитку української держави. Одне з чільних місць у цій роботі посідає українознавство – як система наукових інтегрованих знань про Україну і світове українство як цілісність, геополітичну реальність, що змінюються у просторі і часі. Українознавство розглядається у дослідженні як синтез крає-, країно-, природо-, суспільство-, людино-, народознавства. Воно на всіх етапах розвитку було органічною формою людино-, націє- та державотворення, тому завжди пропорційно залежало від долі національної держави.

Роль українознавства у школі, питома вага та ефективність його використання у навчально-виховному процесі школи залежать від учителів, тому підготовка студентів вищих педагогічних навчальних закладів до українознавчої роботи є відповідальним завданням державної ваги.

Вихідні концептуальні положення професійної підготовки фахівців, у тому числі філологічного напрямку, визначені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), Національній доктрині розвитку освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки, що регламентують діяльність педагогів закладів освіти.

До розв'язання питання професійної підготовки майбутнього вчителя звертаються такі сучасні вчені, як: А. Алексюк [4], О. Браславська [261], О. Дубасенюк [60], В. Загвязинський [69], І. Зязюн [75], О. Коберник [92], О. Комар [97], В. Кузь [119], Н. Кузьміна [123], О. Мороз [150]. Д. Пащенко [172], О. Пехота [178], О. Семенов [225; 227], Н. Сивачук [232], С. Сисоєва [236], В. Сластьонін [239], С. Совгира [245], С. Ткачук [264], Г. Троцько [269], В. Шахов [333] та ін.

Проблема підготовки майбутніх учителів-філологів знайшла своє вирішення у працях Т. Бельчевої [20], О. Гуманкової [47], В. Денисенко [52], О. Земки [73], В. Коваль [93], О. Коник [99], О. Копусь [107], К. Павелків [168], О. Семенов [225], Ю. Тракоші [268], Є. Яковенко-Глушенкової [338] тощо. Етнопедагогічна підготовка майбутніх учителів стала об'єктом наукового інтересу

А. Даник [49], Т. Дем'янюк [50; 51], К. Журби [66], Л. Йовенко [77], А. Кайсарової [80], Н. Лисенко [134], В. Постового [90; 212], М. Стельмаховича [250], М. Харитонова [294], С. Черепанової [330; 331] та ін. Питаннями українознавчої освіти займалися С. Денисюк [53], С. Єрмоленко [65], П. Ігнатенко [78; 79], Л. Касян [86], П. Кононенко [104], В. Личковах [135], І. Терешко [143], Є. Сявавко [258], Т. Усатенко [283; 284], Г. Філіпчук [291].

Широкий спектр наукових досліджень та вагомий внесок учених у розв'язання окресленої проблеми, аналіз науково-педагогічної літератури, практика навчально-виховної роботи вищих навчальних закладів та власний досвід педагогічної діяльності засвідчує, що проблема підготовки майбутнього вчителя-філолога до українознавчої роботи в школі недостатньо розроблена в теорії і практиці сучасної професійної освіти. Не знайшли відображення у наукових дослідженнях такі аспекти проблеми, як: виховний потенціал українознавства в особистісному та професійному розвитку майбутніх учителів-філологів; особливості використання мовленнєвого етикету українців у процесі підготовки студентів-філологів до роботи в школі тощо.